

Stališča do fizičnega in psihičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu – primerjava ruralnih in urbanih okolij

Vanja Erčulj¹

Stališča do nasilja v intimnopartnerskem odnosu so eden izmed najpomembnejših napovednih dejavnikov nasilja. Na splošno prihaja v stališčih glede tovrstnega nasilja do medkulturnih razlik ter razlik med spoloma, vrsto okolja (urbano/ruralno) in ravniyo izobrazbe. Večja tolerantnost do nasilja je v azijskih in afriških državah, med moškimi in v ruralnem okolju, kjer je sicer praviloma tudi nižja stopnja izobrazbe. Opravljena je bila spletna raziskava stališč do nasilja med 613 osebami, starimi od 18 do 65 let v Sloveniji. Zbiranje podatkov je potekalo avgusta 2023. Raziskava je pokazala, da obstaja v Sloveniji nizka toleranca do fizičnega in psihičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu, da pa prihaja do razlik med ruralnimi in urbanih predeli ter med spoloma. Ugotovljena nizka toleranca do nasilja je v skladu z ugotovitvami drugih raziskav za evropske države. Slovenska družba je dobro ozaveščena o nasilju v intimnopartnerskem odnosu. Lokalni mediji in nevladne organizacije bi lahko pripomogli k dodatnemu ozaveščanju o tovrstnem nasilju med prebivalci ruralnih predelov, kjer je toleranca do nasilja še vedno večja kot v urbanih predelih.

Ključne besede: nasilje med partnerjema, intimnopartnersko nasilje, psihično nasilje, fizično nasilje, stališča do nasilja, toleranca nasilja.

UDK: 364.632-027.553

1 Uvod

Intimnopartnersko nasilje je svetovni družbeni problem (Ali in Naylor, 2013; Varma idr., 2007), kjer med žrtvami prevladujejo ženske (Winstok in Straus, 2014). Žrtve nasilja pogosto ne prijavijo pristojnim institucijam, zato je temno polje kriminalitete na tem področju lahko zelo veliko (npr. Hassan idr., 2014). Slovenija pri tem ni izjema. Raziskava Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) je pokazala, da so v partnerskem razmerju ženske pogostejše žrtve nasilja kot moški (SURS, 2020). Najbolj razširjena oblika nasilja je psihično nasilje. Prijavljanje nasilja je redko – približno petina žrtev se obrne na policijo. Prijavljanje nasilja je bilo še redkejšo v času pandemije covida-19, saj se je takrat razkorak med prijavljenim in dejanskim intimnopartnerskim nasiljem še povečal (Filipčič idr., 2021). Žrtve nasilja utrpijo tako telesne kot tudi psihične poškodbe. Psihično nasilje je za žrtev lahko celo bolj škodljivo kot fizično (Šugman Stubbs, 2010). Ciklični nasilni vzorec, imenovan krog nasilja, vključuje tri faze, in sicer stopnjevanje napetosti, izbruh in ljubeče kesanje (Walker, 1979). Zaradi slednjega žrtev vztraja v odnosu, se sprašuje, kaj je naredila narobe in skuša vzdrževati partnerski odnos, a je

pri tem neuspešna. Slej kot prej pride namreč do ponovnega izbruha nasilja. Raziskave so pokazale, da so stališča do nasilja v intimnopartnerskem odnosu eden izmed najpomembnejših dejavnikov, povezanih z nasiljem v odnosu (Stith idr., 2004), zato je njihovo proučevanje izjemnega pomena.

1.1 Opredelitev nasilja in prevalenca nasilja v partnerskem odnosu

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO, 2024) poroča, da ena od treh žensk doživi fizično in/ali spolno nasilje v življenju, največkrat pa je izvajalec nasilja partner. Združeni narodi opredeljujejo nasilje proti ženskam kot katero koli dejanje, ki povzroči telesno, spolno ali psihično škodo ali trpljenje. Nasilje vključuje tudi grožnje in omejevanje svobode v javnem in zasebnem življenju. Klasifikacija nasilja v intimnopartnerskem odnosu vključuje telesno, spolno in/ali psihično zlorabo ali nasilje (WHO, 2002). Leta 2012 je Svetovna zdravstvena organizacija prepoznala dodatno obliko nasilja, in sicer kontroliranje oziroma nadzorovanje partnerja (WHO, 2012). Fizično nasilje vključuje vedenja, kot so klofutanje, brcanje, udarjanje in tepež. Spolno nasilje so vsa vedenja, ki partnerja silijo v spolnost in drugo s spolnostjo povezano vedenje. Čustveno ali psihično nasilje vključuje žaljenje partnerja, nenehno poniževanje, grožnje in zastraševanje. Nadzorovanje partnerja se lahko kaže v osamitvi partnerja od družine in prijateljev,

¹ Dr. Vanja Erčulj, docentka za kvantitativne metode v organizacijskih vedah, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru, Slovenija. ORCID: 0000-0002-3562-402X. E-pošta: vanja.erculj@um.si

v nadzorovanju gibanja oziroma poti partnerja, kot odtego-
vanje finančnih sredstev, izobrazbe ali medicinske oskrbe. V
Sloveniji preprečevanje nasilja v partnerskih odnosih zakon-
sko ureja Zakon o preprečevanju nasilja v družini (»Zakon o
preprečevanju nasilja v družini (ZPND)«, 2017). Ta prišteva
k nasilju v družini katero koli obliko psihičnega, fizičnega,
spolnega, ekonomskega nasilja, zanemarjanja in zalezovanja,
ki poteka v družinskem okolju, in telesno kaznovanje otrok.
Fizično nasilje vključuje uporabo fizične sile ali grožnjo upo-
rabe fizične sile, ki žrtvi povzroči trpljenje, bolečino, strah
ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe.
Spolno nasilje je ravnanje, ki vsebuje elemente spolnosti, v ka-
terega žrtev ne privoli ali ga ne razume zaradi svoje stopnje ra-
zvoja. V spolno nasilje spada tudi javna objava spolnih vsebin
o žrtvi. Psihično nasilje je ravnanje in razširjanje informacij,
zaradi katerih je žrtev strah, se čuti ponižano, manjvredno,
ogroženo ali doživlja druge duševne stiske. Ekonomsko nasilje
vključuje neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri
razpolaganju s finančnimi sredstvi ali upravljanju premože-
nja. Pri zanemarjanju gre za obliko nasilja, kjer povzročitelj
nasilja opušta dolžno skrb za žrtev, ki jo ta potrebuje zaradi
določenih okoliščin, zalezovanje pa je naklepno ponavljajo-
če se neželjeno vzpostavljane stika, zasledovanje, vsiljevanje,
opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev giba, ali druga
neželena oblika vdora v življenje žrtve. Telesno kaznovanje
otrok vključuje telesno, kruto ali ponižujoče kaznovanje otrok
ali vsako dejanje, namenjeno kaznovanju otrok, ki ima ele-
mente fizičnega, psihičnega ali spolnega nasilja ali zanemar-
janja kot vzgojne metode. Pri delu z žrtvijo ima pomembno
vlogo center za socialno delo, ki mora žrtvi zagotoviti oblike
pomoči in načrt pomoči za vzpostavitev varnega okolja žrtve
ter vključiti druge organe in organizacije, ki bodo obravna-
le žrtev ali povzročitelja nasilja. Pri obravnavi in zaščiti žrtev
sodelujejo tudi nevladne organizacije s področja obravnave in
zaščite proti nasilju v okviru svojih programov. Med nevladni-
mi organizacijami Varuh človekovih pravic (Varuh človekovih
pravic, n. d.) na področju nasilja navaja Društvo za nenasilno
komunikacijo, zavod EMMA, Žensko svetovalnico, SOS tele-
fon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Društvo za nenasilno
komunikacijo, Društvo Ženska svetovalnica, Frančiškanski
družinski inštitut in Papilot – Zavod za vzpodbujanje in raz-
vijanje kvalitete življenja. Do varovanja in zaščite žrtve lahko
pride le ob privolitvi žrtve, da se nasilje prijavi ustrezni insti-
tuciji. Organi in nevladne organizacije imajo namreč po za-
konu dolžnost obvestiti o nasilju v družini center za socialno
delo, razen če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum
storitve kaznivenga dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.
Ko žrtev obvesti policijo in jo zaprosi za varovanje, ji policija
zagotovi varovanje, da lahko varno vstopi v stanovanje in vz-
ame stvari, ki so nujne za zadovoljevanje njenih življenjskih po-
treb. Pristojnost sodišča je, da lahko odredi določene ukrepe
povzročitelju nasilja, vključno z izselitvijo povzročitelja nasilja

in mu izreče ustrezne kazni ob kršitvi ukrepov. Žrtvi nasilja
se zagotovi tudi brezplačna pravna pomoč, če zanjo center
za socialno delo poda oceno ogroženosti. Težava pri pomoči
žrtvam nasilja v družini je predvsem neprijavljanje tovrstne-
ga nasilja pristojnim institucijam. Raziskava, ki so jo izvedli
Prislan idr. (2022) je pokazala, da večina žrtev nasilja v družini
nasilje prijavi šele ob hudi zaostritvi nasilja in po več letih.
Tudi slovenska raziskava o osebni varnosti v zasebnem oko-
lju (SURS, 2020) ugotavlja, da večina oseb nasilja ni prijavila
pristojnim institucijam. Žrtve partnerskega nasilja so o tem
zaupale sorodnikom, prijateljem ali članom družine (56,4 od-
stotka), s policijo ali zdravstvenim osebjem jih je govorilo
približno 21 odstotkov, najmanj žrtev (5,1 odstotka) pa se je
obrnilo na organizacijo za pomoč žrtvam nasilja. Tudi policijska
statistika za obdobje pandemije (2020), ko je potekala raz-
iskava o osebni varnosti v zasebnem okolju, pokaže kar 23 od-
stotno zmanjšanje števila prijav nasilja v družini v primerjavi z
enakim obdobjem v prejšnjem letu (Filipčič idr., 2021). Hkrati
se je za tretjino zmanjšalo število izrečenih ukrepov prepovedi
približevanja. Večji nadzor storilcev nad žrtvijo zaradi karan-
tene se je torej odražal v še manjšem številu prijav družinskega
nasilja policiji v primerjavi z obdobjem pred pandemijo.

Zaradi neprijave je težje sklepati o prevalenci nasilja v
družini. S tega vidika so ustrežnejše viktimološke študije, ka-
terih pomanjkljivost pa sta različna metodologija, ki jo upo-
rabljajo za merjenje prevalenca pojave, in zato neprimerljivost
ugotovitev (Ruiz-Pérez idr., 2007). Prav zaradi uporabe ena-
kih metodoloških orodij, skrbno prevedenih v različne jezike,
so dragocene mednarodne raziskave, ki jo izvajata Svetovna
zdravstvena organizacija (Lysova, 2021) in Evropska agen-
cija za temeljne pravice (v nadaljevanju FRA) (FRA, 2015).
Raziskava FRA (2015) navaja, da je v Sloveniji prevalenca
nasilja nad ženskami, ki ga izvaja sedanjí ali prejšnji partner,
13 odstotkov. Prva viktimološka študija v Sloveniji z naslo-
vom »Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi
in partnerskih odnosih« je bila izvedena v letu 2009 (Filipčič,
2011). Raziskava je pokazala, da je vsaka druga ženska do
dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja,
vsaka druga ženska pa je poročala tudi o nasilju v zadnjih 12
mesecih. V obeh primerih je bilo najpogostejše psihično na-
silje. Povzročitelji nasilja so bili v več kot 90 odstotkih moški.
Zadnja viktimološka študija o osebni varnosti v zasebnem
okolju je pokazala, da je 22 odstotkov žensk in 16 odstotkov
moških od 15. leta starosti doživelo fizično (vključno z gro-
žnjami) ali spolno nasilje (SURS, 2020). Ugotovitve raziska-
ve kažejo, da so v partnerskem razmerju ženske trikrat po-
gostejše žrtve nasilja kot moški, nasilje pa ima za ženske tudi
hujše posledice. O telesnih posledicah (na primer modrice,
praskе, ureznine, zlomi kosti, splav, poškodbe glave) je poro-
čalo 30 odstotkov več žensk kot moških, dvakrat več žensk
kot moških pa se je balo za svoje življenje. Posledica dolgo-

ročnega nasilja v družini je lahko tudi umor žrtve. Podreka (2014) ugotavlja, da so umori v družini posledica nenadnega izbruha jeze, večina žrtev v Sloveniji pa je žensk. V partnerskih odnosih je sicer najpogostejše psihično nasilje, doživelo ga je 26,2 odstotka žensk s sedanjim ali nekdanjim partnerjem (SURS, 2020). Najredkeje prihaja do spolnega nasilja, a so ženske 5,6-krat pogostejše kot moški žrtve takšnega nasilja.

1.2 Dejavniki tveganja za nasilje med partnerjema

V obširni metaanalitični študiji so raziskovalci ugotovili pet ključnih dejavnikov, povezanih z doživljanjem fizičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu (Stith idr., 2004). Pri tem gradijo na gnezdeni ekološki teoriji o partnerskem nasilju (orig. *Nested Ecological Theory on Partner Violence*), ki jo zagovarja Dutton (1995). Teorija vključuje štiri ravni dejavnikov, ki se nanašajo na storilce in njihovo družbeno okolje. Makrosistem, najširša raven, vključuje splošne kulturne vrednote in prepričanja. Druga raven, raven eksosistema, vključuje individualne formalne in neformalne družbene strukture storilca – prijateljstva, delo, socialna mreža in pravne institucije, ki storilca in njegovo družino povezujejo s širšo kulturo. Ta raven vključuje dejavnike tveganja, kot so zaposlitev, izobrazba, prihodek, kariera, starost, predhodne aretacije in nasilje izven družine. Mikrosistemska raven vključuje značilnosti neposrednega okolja, v katerem prihaja do zlorabe. Dejavniki tveganja na tej ravni so telesna zloraba v otroštvu, spolno nasilje, zalezovanje, zadovoljstvo z razmerjem, nadzorovanje partnerja, ljubosumje, zloraba hišnih ljubljencev, psihično nasilje in zgodovina intimnopartnerskega nasilja. Ontogenetska raven vključuje razvojno zgodovino storilca in to, kar storilec v odnos prinese iz svoje preteklosti. Sem spadajo dejavniki tveganja, kot so uporaba prepovedanih drog in alkohola, jeza/sovražnost, stališča do nasilja, ideološka prepričanja glede spolnih vlog, sprejemanje odgovornosti za nasilno vedenje, depresija in empatija. Metaanalitična študija Stitha idr. (2004) kot najpomembnejše dejavnike, povezane z doživljanjem fizičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu, navaja doživljanje psihičnega in spolnega nasilja, zadovoljstvo z zakonom (dejavniki mikrosistema), uporabo prepovedanih drog in stališča do nasilja (dejavniki ontogenetske ravni). Pomembni (a ne najmočnejši) dejavniki so še fizično nasilje v primarni družini, ideologija glede spolnih vlog, jeza oziroma sovražnost, uporaba alkohola, depresija in stres, povezan s poklicem, ki ga oseba opravlja (ontogenetski dejavniki tveganja). Raziskava FRA (2015) kot dejavnika tveganja navaja izobrazbo izvajalca nasilja (nižja izobrazba je povezana z večjo pojavnostjo nasilja) in uporabo alkohola. Raziskava FRA je sicer proučila manjše število demografskih dejavnikov, in sicer poleg izobrazbe in rabe alkohola še zaposlitveni status in starost partnerja. Metaanaliza 26 raziskav o dejavniki tveganja in zaščitnih dejavnikih, povezanih z intimnopar-

nerskim (fizičnim in psihičnim) nasiljem med starejšimi pari (starimi 55 let ali več), je pokazala pomen ekonomskih dejavnikov oziroma socialno ekonomskega statusa, pripadnosti etnični manjšini, odvisnosti od partnerja ter stresa (Gerino idr., 2018). Nezaposlenost žrtve in nizek dohodek gospodinjstva sta večinoma povezana z nasiljem med starejšimi pari. Pomembni dejavniki nasilja so še nizka stopnja izobrazbe, stališča do nasilja in kulturne razlike (oseba pripada manjšinski skupini ali je prišla v državo iz drugega kulturnega okolja) ter s tem povezani stres. Med pomembnejšimi zaščitnimi dejavniki nasilja je socialna opora, na kar kažejo tudi nekatere druge raziskave (Erčulj in Pavšič Mrevlje, 2023; van Wyk idr., 2003). V metaanalitični študiji, ki je proučevala dejavnike, povezane s psihičnim nasiljem v partnerskem odnosu, so raziskovalci ugotovili, da so pomembni dejavniki tveganja nadzorovanje partnerja, ljubosumje, stres v intimnopartnerskem odnosu, želja po (pre)moči partnerja v odnosu, anksiozna navezanost in stališča glede tradicionalnih spolnih vlog (Keilholtz idr., 2023). V dinamiki odnosa je pomembna zahteva po določeni spremembi ali rešitvi konflikta, katere posledica je umik partnerja iz pogovora ali njegovo nesodelovanje. V odnosih so večkrat ženske tiste, ki zahtevajo spremembo, moški pa se pogovoru o spremembi izogibajo (Christensen idr., 2006). Tovrstna dinamika je tesno prepletena s psihičnim nasiljem. Na Kitajskem je metaanaliza raziskav intimnopartnerskega nasilja med nosečnostjo pokazala, da sta z nasiljem povezana predvsem število otrok, ki jih par že ima, in načrtovanje nosečnosti (ali je bila nosečnost načrtovana ali ne) (Wang idr., 2017). Prevalenca intimnopartnerskega nasilja je bila večja pri ženskah z več kot dvema otrokoma in pri ženskah, kjer nosečnost ni bila načrtovana. V Etiopiji sta se kot dejavnika tveganja pokazala tudi uporaba alkohola in izobrazba obeh partnerjev (Alebel idr., 2018). Raziskava, ki je vključevala metaanalizo 92 neodvisnih raziskav iz različnih držav, je razkrila pomen zlorabe pred nosečnostjo in nizko stopnjo izobrazbe žrtve kot pomembna dejavnika tveganja za nasilje med nosečnostjo (James idr., 2013). V Sloveniji so Pagon idr. (2002) med dejavniki tveganja za intimnopartnersko nasilje izpostavili nizko stopnjo izobrazbe, kulturna in verska prepričanja, nizek dohodek in stopnjo urbanizacije (višje tveganje je v ruralnih območjih). Černič Istenič in Knežević (2003) poudarjata, da obstaja v sistemu slovenskih vrednot prikrita toleranca do nasilja, raziskava v okviru projekta »Analiza družinskega nasilja v Sloveniji – predlogi preventive in ukrepov«, izvedena leta 2005 (Medarić, 2011), pa razkriva večjo toleranco do nekaterih oblik nasilja, če so te redke (na primer klofuta ali udarec v primeru ljubosumja). Raziskava kaže tudi razlike v stališčih do nasilja med spoloma – moški kažejo večjo toleranco do intimnopartnerskega nasilja kot ženske. Na splošno se je sicer večina udeležencev raziskave strinjala, da je kakršna koli oblika nasilja med intimnima partnerjema nedopustna. Vzrok za nasilje so večinoma pripisovali alkoholu, prepovedanim dro-

gam, nezaposlenosti, nezadovoljstvu z zakonom in težkemu otroštvu. Tretjina anketirancev je nasilje v družini označila kot zasebno težavo družine, in ne kot družbeni problem. Kot slednjega sta ga označili dve tretjini anketirancev.

Filipčič (2000) na podlagi ugotovitev raziskav na področju nasilja v družini povzame šest mitov o nasilju v družini. Družina ni idiličen kraj – v njej so konflikti in pričakovanja, ki so vir stresa, za posameznika pa obstaja velika verjetnost, da postane žrtev fizičnega, psihičnega in spolnega nasilja prav v družini. Alkoholizem je sicer pomemben dejavnik, povezan z nasiljem v družini, a sam po sebi ni vzrok za nasilje. Ženske vztrajajo v nasilnem odnosu iz več razlogov, med katerimi pa ni mazohizma ali ker okoliščine ne bi bile »dovolj« resne (kot morda menijo nekateri očitvidci), ampak so to značilnosti žensk, dinamika razmerja, pritiski družine, strah, sram, pripisovanje krivde sebi, nadzor in ekonomske ovire. Kanduč (2002) poleg žrtvinega pripisovanja krivde sebi in slabega finančnega stanja žrtve med razlogi navaja še psihično stanje žrtve, ki ji onemogoča samostojno odločanje, zaznavanje kratkoročnih prednosti vztrajanja v odnosu v primerjavi z dolgoročnimi družbenimi posledicami prekinitve odnosa (t. i. socialna past), čustveno navezanost žrtve na storilca in identificiranje žrtve s storilcem. Filipčič (2000) in Ambrož (2003) poudarjata, da nasilje ni značilno le za heteroseksualne zveze, žrtev nasilja pa je lahko tudi moški ali otrok. Slednje izpostavi tudi Kmet (2009). Represivnejše obravnavanje storilcev učinkuje le krajši čas in se ponovi v enaki ali celo povečani meri (Filipčič, 2000).

1.3 Stališča do intimnopartnerskega nasilja

Raziskava o intimnopartnerskem nasilju v 19 pretežno afriških in azijskih državah ugotavlja, da so osebe, ki kažejo večjo toleranco do nasilja intimnega partnerja, pogostejše žrtve fizičnega nasilja (Bourey idr., 2023). Razlike v stališčih do nasilja so med moškimi in ženskami in različnimi kulturami. Willis-Esqueda in Delgado (2020) ugotavljata, da so moški do nasilja strpnejši kot ženske oziroma je prag, ko vedenje zaznajo kot nasilno, višji pri moških kot pri ženskah. Podobno sta ugotovila tudi Rani in Bonu (2009) v raziskavi v azijskih državah. Moški iz Nepala, Armenije in Turčije so bili tolerantnejši do fizičnega nasilja. Metaanaliza raziskav 17 afriških držav je pokazala, da ženske bolj kot moški opravičujejo partnersko nasilje, a je ugotovitev močno prepletena z izobrazbo in družbeno toleranco do nasilja (Uthman idr., 2010). V nekaterih državah, predvsem tistih z večjo neenakostjo med spoloma, obstaja večja družbena toleranca do intimnopartnerskega nasilja (Bourey idr., 2023; Hayes in Boyd, 2017; Martínez in Khalil, 2013). Raziskava, ki so jo izvedli Tran idr. (2016) je pokazala, da je večja toleranca do nasilja nad partnerko v Afriki in Južni Aziji, najmanjša pa v Srednji in Vzhodni Evropi, Latinski Ameriki in na Karibskem otočju. Stališča, ki

izkazujejo večjo toleranco, so pogostejša pri osebah z nižjo izobrazbo in nižjim socialno-ekonomskim statusom in ki živijo v ruralnem okolju. Raziskave o stališčih do intimnopartnerskega nasilja v Evropski uniji (v nadaljevanju EU) so redkejšje (Waltermaurer, 2012). Sistematični pregled tovrstnih raziskav v državah EU med letoma 2000 in 2018 je razkril 68 ustreznih raziskav, a je bilo v metaanalizo vključenih 40 raziskav, njihove ugotovitve so v angleškem jeziku (Garcia idr., 2020). Ugotovitve raziskav kažejo, da so do nasilja med intimnima partnerjema bolj tolerantni moški, nižje izobraženi in osebe z nižjim osebnim dohodkom. Med osebnostnimi značilnostmi so bile s stališči do nasilja povezani seksizem, negativna stališča o ženskah in istospolno usmerjenih osebah, tradicionalni pogled na vlogo moških v družini. Anketa med ženskami iz 28 evropskih držav, članic EU, je pokazala, da približno 80 odstotkov žensk meni, da je v njihovi državi nasilje nad ženskami običajno (Vázquez idr., 2021). Ta delež je največji na Portugalskem, Malti in v Franciji, najnižji (pod 70 odstotkov) pa na Češkem, Danskem in Finskem. V Sloveniji je ta delež nekoliko nad 80 odstotkov. Stališča o razširjenosti nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem razmerju in širše (kjer so izvajalci nasilja znanci in neznanci) so povezana z neposredno viktimizacijo, tj. lastnimi izkušnjami s fizičnim in spolnim nasiljem, posredno viktimizacijo, tj. izkušnjami z nasiljem družinskih članov in prijateljev, poznavanjem kampanj za ozaveščanje o nasilju, nižjo izobrazbo, ruralnim okoljem, nižjim dohodkom in zaposlitvenim statusom (zaposleni menijo, da je nasilja več). Indeks neenakosti med spoloma se v evropskih državah ni izkazal kot pomemben napovedni dejavnik stališč o razširjenosti nasilja nad ženskami. Mednarodna raziskava med moškimi adolescenti (Dalal idr., 2012) je pokazala, da so stališča glede nasilja nad ženskami v intimnopartnerskem odnosu povezana z izobrazbo. Manj izobraženi so tolerantnejši do nasilja nad ženskami, hkrati pa je pogostejše tudi pripisovanje krivde žrtvi. Tudi v azijskih državah (Rani in Bonu, 2009), predvsem v Turčiji in Bangladešu, je izobrazba negativno povezana s toleranco do nasilja nad ženskami. Ta je večja v ruralnih okoljih. Ženske v Nigeriji iz ruralnih območij so pogostejše opravičevale nasilje partnerja kot ženske iz urbanih območij (Antai in Antai, 2009). Stopnja izobrazbe in socialno ekonomski status sta v ruralnem okolju nižja, zato so ti dejavniki močno medsebojno prepleteni. Tudi v naši raziskavi proučujemo stališča glede nasilja. Cilj raziskave je ugotoviti, kakšna so stališča do intimnopartnerskega nasilja v Sloveniji, in ali obstajajo razlike v toleranci do nasilja glede na vrsto okolja in spol, kot to kažejo nekatere tuje raziskave.

2 Metode

Podatki, uporabljeni v prispevku, so bili zbrani kot del širše raziskave o stališčih glede nasilja v intimnopartnerskem

odnosu, pripravljenosti interveniranja ob nasilju ter o stališčih glede manjšinskih skupin. Zbrani so bili avgusta 2023 in so vključevali 613 udeležencev, starih od 18 do 65 let. V vzorčni okvir so bili vključeni člani spletnega panela JazVem (Valicon, 2024), ki šteje več kot 20.000 članov različnih demografskih skupin. Uporabljeno je bilo stratificirano naključno in kvotno vzorčenje, podatki so bili uteženi, da demografska struktura vzorca odraža populacijsko. Stratumi so bili opredeljeni glede na spol, starost in izobrazbo. Odzivnost je bila 27-odstotna. Spletno anketiranje je pri občutljivih temah, kot je bila ta, ki smo jo proučevali, najustreznejša metoda zbiranja podatkov, uporaba spletnih panelov pa ima tudi pomanjkljivosti (Blom idr., 2017). Te so vezane predvsem na izključevanje manj informacijsko pismenih oseb in samoselekcijo – osebe, ki so pripravljene sodelovati v raziskavi, so lahko drugačne od tistih, ki niso pripravljene sodelovati, kljub verjetnostnemu vzorčenju v okviru stratumov. Sta pa samoselekcija in nepripravljenost sodelovanja v raziskavi lahko težava tudi pri verjetnostnih vzorcih. Zaradi občutljivosti proučevane teme in da bi se izognili podajanju socialno zaželenih odgovorov, je bilo spletno anketiranje v našem primeru najboljša izbira metode zbiranja podatkov. Raziskavo je odobrila Komisija za etiko Fakultete za varnostne vede (št. soglasja 1909-2023).

2.1 Udeleženci

V raziskavo je bilo vključenih 613 anketirancev, od tega 320 (52,2 odstotka) moških, 184 (30,1 odstotka) z najmanj univerzitetno izobrazbo. Od 603 anketirancev, ki so podali informacijo o poklicnem statusu, jih je bilo največ zaposlenih (415; 68,9 odstotka), 33 (5,6 odstotka) brezposelnih, 68 (11,3 odstotka) upokojenih, 64 (10,7 odstotka) šolajočih in 21 (3,5 odstotka) z drugim zaposlitvenim statusom. Povprečna starost (SO) udeležencev je bila 43,3 leta. Glede na zakonski stan je bilo največ (421; 70,7 odstotka) poročenih ali živčih v zunajzakonski zvezi, 141 (23,6 odstotka) pa samskih. Iz ruralnega okolja je bilo 266 (43,5 odstotka) anketirancev. Osební mesečni dohodek do 1.000 evrov ima 233 (42,1 odstotka) anketiranih, nad 2.000 evrov pa 64 (11,5 odstotka) anketiranih. Podatki o vzorcu so v Tabeli 1 in odražajo populacijsko strukturo glede na spol, izobrazbo in starost. Ločeno je prikazana struktura vzorca v skupinah glede na spol in vrsto okolja. V demografski strukturi ni velikih razlik med ruralnim in urbanim okoljem, je pa med moškimi nekoliko več zaposlenih (74,3 odstotka) kot med ženskami (63,1 odstotka) ter več samskih (30 odstotkov) kot med ženskami (16,4 odstotka). Nekoliko več žensk (60 odstotkov) kot moških (53,3 odstotka) je iz urbanega okolja. Moški in ženske se razlikujejo po osebnem mesečnem dohodku. Nad 500 in do 1.000 evrov mesečno zasluži 21,2 odstotka moških in 31,9 odstotka žensk. Več moških je v dohodkovnem razredu nad 1.500 evrov.

2.2 Merjenje stališč do nasilja v intimnopartnerskem odnosu

Vprašalnik o stališčih do psihičnega in fizičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu smo oblikovali na podlagi vprašalnikov tujih avtorjev. Pri prilagoditvi trditve smo upoštevali splošno pravilo (Krosnick in Presser, 2010) pri pripravi vprašalnika, da vprašanje sprašuje po eni vsebini (nekatero izvirno trditve so spraševale po več kot eni vsebini). Trditve smo oblikovali na podlagi vprašalnika o stališčih do nasilja avtorjev Lonsway in Fitzgerald (1995), na krajši različici vprašalnika Velicerja idr. (1989), katerega merske značilnosti sta preverila Davidson in Canivez (2012). Drugi vir je bil vprašalnik Svetovne zdravstvene organizacije o zdravju žensk in družinskem nasilju nad ženskami (orig. *Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women*) (García-Moreno idr., 2005). Izvirni vprašalnik avtorjev Velicer idr. (2000) vsebuje 20 trditve, ki merijo splošna stališča do nasilja, telesnega kaznovanja, vojne in kriminala ter partnerskega (fizičnega) nasilja. Slednje je merjeno s štirimi trditvami,² ki smo jih uporabili v naši raziskavi. Čeprav so avtorji stališča merili na sedemstopenjski Likertovi lestvici, smo se zaradi dolžine vprašalnika odločili za petstopenjsko Likertovo lestvico strinjania (od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam), ki omogoča hitrejšo in lažje izpolnjevanje vprašalnika (Lee in Paek, 2014; Tanujaya idr., 2023). Lestvica vključuje prve štiri trditve iz tabele 2. Iz vprašalnika, uporabljenega v raziskavi Svetovne zdravstvene organizacije o zdravju žensk in družinskem nasilju nad ženskami (García-Moreno idr., 2005), smo za našo raziskavo prilagodili štiri trditve,³ ki merijo psihično nasilje partnerja. Trditve smo oblikovali tako, da ne merijo izkušenj s tovrstnim nasiljem kot v izvirnem vprašalniku, ampak stališča do psihičnega nasilja. To so zadnje štiri trditve iz tabele 2. Tudi na te trditve so anketiranci odgovarjali na petstopenjski lestvici strinjania (od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam).

Trditve sta dva neodvisna prevajalca prevedla v slovenski jezik, uskladila prevode, tretji neodvisni prevajalec pa je angleške trditve prevedel nazaj v slovenski jezik. Preverili in zagotovili smo, da se je pomen v prevodu trditve ohranil.

² Tako pokaže faktorska analiza avtorjev Davidson in Canivez (2012). Izvirne trditve: 1) *It is all right for a partner to hit the other if they are unfaithful*; 2) *It is all right for a partner to slap the other if insulted or ridiculed*; 3) *It is all right for a partner to slap the other's face if challenged*; in 4) *It is all right for a partner to hit the other if they flirt with others*.

³ Izvirne trditve: 1) *Insulted me in a way that made me feel bad*; 2) *Belittled and humiliated me in front of others*; 3) *Tried to scare and terrorize me on purpose*; in 4) *Threatened to hurt me or someone I care about*.

Tabela 1: Opis vzorca (prikazana sta frekvenca in odstotni delež (v oklepaju) za anketirance, ki so odgovorili na posamezno demografsko vprašanje)

	Vsi (<i>n</i> = 613)	Ruralno okolje (<i>n</i> = 266)	Urbano okolje (<i>n</i> = 345)	Moški (<i>n</i> = 320)	Ženske (<i>n</i> = 293)
Spol					
Moški	320 (52,2)	150 (56,2)	170 (49,4)	–	–
Ženski	293 (47,8)	117 (43,8)	175 (50,6)	–	–
Izobrazba					
Srednja šola ali manj	429 (70,4)	186 (70,4)	241 (70,4)	230 (72,6)	198 (68,1)
Več kot srednja šola	180 (29,6)	78 (29,6)	102 (29,6)	87 (27,4)	93 (31,9)
Zaposlitveni status					
Zaposlen	415 (68,9)	176 (67,1)	239 (70,6)	233 (74,3)	182 (63,1)
Nezaposlen	33 (5,6)	14 (5,4)	19 (5,7)	9 (3)	24 (8,3)
Šolajoči	64 (10,7)	23 (8,9)	40 (11,7)	31 (10)	33 (11,5)
Upokojen	68 (11,3)	35 (13,3)	33 (9,8)	30 (9,6)	38 (13,2)
Drugo	21 (3,5)	14 (5,3)	7 (2,1)	10 (3,2)	11 (3,9)
Zakonski stan					
Samski	141 (23,6)	60 (23,2)	81 (24)	95 (30)	46 (16,4)
Poročen/zunajzakonska zveza	421 (31,4)	189 (30,6)	230 (31,8)	210 (27,5)	211 (35,8)
Uradno ločen	21 (3,5)	5 (2,1)	15 (4,5)	7 (2,1)	14 (4,9)
Živi ločeno	2 (0,3)	0 (0)	2 (0,5)	1 (0,2)	1 (0,3)
Ovdovel	12 (2)	4 (1,6)	8 (2,3)	4 (1,3)	8 (2,8)
Vrsta okolja					
Ruralno	266 (43,5)	–	–	150 (46,7)	117 (40)
Urbano	345 (56,5)	–	–	170 (53,3)	175 (60)
Osební dohodek (v evrih)					
Do 500	88 (15,9)	44 (18,7)	42 (13,5)	44 (14,9)	44 (17)
Nad 500 do 1000	145 (26,2)	64 (27,2)	81 (25,6)	62 (21,2)	83 (31,9)
Nad 1000 do 1500	183 (33,1)	74 (31,3)	109 (34,6)	94 (31,9)	89 (34,5)
Nad 1500 do 2000	73 (13,2)	26 (11,2)	47 (14,8)	53 (17,9)	20 (7,9)
Nad 2000	64 (11,5)	28 (11,7)	36 (11,5)	41 (14,1)	22 (8,7)

Faktorska analiza s poševnokotno rotacijo je pokazala, da gre za dvofaktorsko strukturo, s katero pojasnimo 77,3 odstotka variance s po štirimi trditvami z visokimi utežmi na posameznem faktorju (Kaiser–Meyer–Olkin test [KMO] = 0,91; Bartlettov test sferičnosti je statistično značilen – $p < 0,001$). Razpon uteži spremenljivk pri faktorju, ki je meril sprejemljivost fizičnega nasilja, je med 0,69 in 0,89, pri faktorju, ki je meril psihično nasilje, pa med 0,81 in 0,95 (Tabela 2). Zanesljivost merjenja je visoka. Cronbachov koeficient α pri

sprejemljivosti fizičnega nasilja znaša 0,91, pri sprejemljivosti psihičnega nasilja pa 0,95. Izračunali smo dve novi spremenljivki, stališča do psihičnega in fizičnega nasilja kot povprečje pri trditvah, s katerimi smo merili posamezni faktor. V Tabeli 2 so prikazane aritmetične sredine (M) in standardni odkloni ($S. O.$) ocen za vsako trditev ter novi spremenljivki, psihično in fizično nasilje. Aritmetične sredine pri trditvah so pri vseh trditvah pod srednjo oceno lestvice, to je 3. Najvišja povprečna ocena, a tudi najvišja variabilnost ocen je pri trditvi o fi-

zičnem nasilju v primeru nezvestobe ($M = 1,82$; $S. O. = 0,97$). Najmanjše povprečno strinjanje in največja homogenost podanih ocen sta izražena pri sprejemljivosti nasilja v primeru neprestanega zaničevanja partnerke ali partnerja ($M = 1,38$; $S. O. = 0,65$).

porazdelitve spremenljivk (Brown, 2015), zato je bila za preverjanje veljavnosti merjenja uporabljena faktorska analiza po metodi glavnih osi s poševnokotno rotacijo. Zanesljivost merjenja smo preverili z izračunom Cronbachovega koeficienta α . Merjene spremenljivke smo opisali z medianami ter najmanj-

Tabela 2: Opis spremenljivk, faktorske uteži in Cronbachov koeficient α .

Sprejemljivo je, če partner/-ka:	M	$S. O.$	Stališča do ...	
			psihičnega nasilja	fizičnega nasilja
– udari partnerja/-ko v primeru nezvestobe;	1,82	0,97		0,88
– oklofuta partnerja/-ko, če ga/jo ta užali;	1,61	0,79		0,85
– oklofuta partnerja/-ko, če ga/jo ta izzove;	1,70	0,88		0,89
– udari partnerja/-ko, če se ta spogleduje z drugim/drugo;	1,59	0,82		0,69
– neprestano žali partnerja/-ko, ko sta sama;	1,47	0,70	0,81	
– neprestano ponižuje partnerja/-ko pred drugimi;	1,41	0,67	0,95	
– grozi, da bo poškodoval/-a partnerja/-ko;	1,42	0,68	0,86	
– neprestano zaničuje (daje v nič) partnerja/-ko.	1,38	0,65	0,95	
Cronbachov α			0,95	0,91
Psihično nasilje	1,42	0,63		
Fizično nasilje	1,68	0,77		

Vprašanja o stališčih do psihičnega in fizičnega nasilja v intimnopartnerskem odnosu so bila v vprašalnik umeščena kot en sklop, in sicer proti koncu prvega dela vprašalnika, ki je vključeval še sklop trditev o pripravljenosti intervencije ob nasilju v družini (začetni sklop) ter o oceni posredovanja policistov v primeru nasilja v družini (zadnji sklop trditev). Drugi del vprašalnika se je nanašal na stališča do manjšinskih skupin. Bolj občutljiva vprašanja so bila proti koncu posameznega vsebinskega dela vprašalnika, trditve pa so bile umeščene v vsebinske sklope, da so anketiranci lažje razumeli vsebino vprašalnika in ga hitreje izpolnili.

2.3 Opis analiz

Normalnost porazdelitve spremenljivk smo testirali s Shapiro-Wilkovim testom ter izračunom koeficienta asimetrije in sploščenosti. Koeficienti asimetrije so imeli vrednosti med 1,1 in 2,1, sploščenosti pa 0,6 in 5,9 in kažejo na odstopanje porazdelitve od normalne (porazdelitev je približno normalna, kadar so vrednosti koeficientov asimetrije in sploščenosti med -2 in 2 (George in Mallery, 2010). Uporaba metode glavnih osi je primernejša v primeru nenormalne

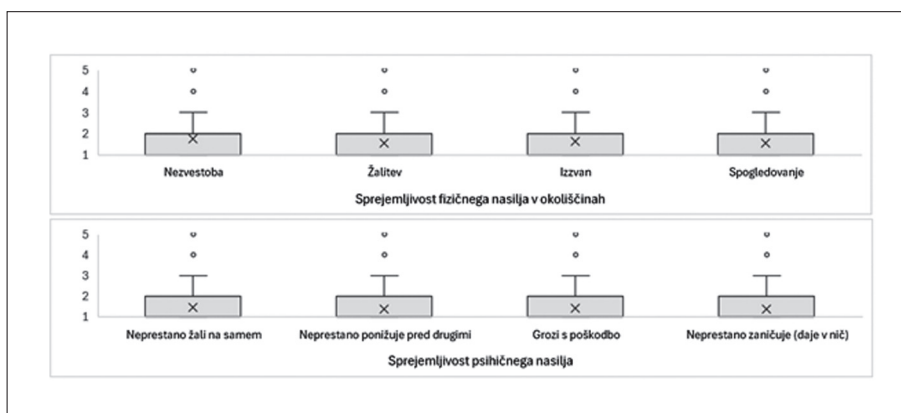
šo in največjo vrednostjo ter grafično prikazali s škatlami z ročaji (brki). Razlike v spremenljivkah glede na vrsto okolja ali spol smo zaradi odstopanja porazdelitve od normalne ugotavljali z Mann-Whitneyevim U-testom. Kot statistično značilne smo obravnavali razlike, kjer je bila $p < 0,05$. Analiza je bila narejena s programom SPSS, različica 29.

3 Rezultati

Graf 1 prikazuje porazdelitev ocen anketirancev na petstopenski lestvici. »Škatla« v tovrstnem prikazu (škatla z ročaji ali brki) zajema polovico vseh ocen okrog mediane vrednosti, a ker ni spodnjega ročaja škatle, ki bi zajel spodnjih 25 odstotkov ocen, v našem primeru zajema 75 odstotkov vseh ocen. Zgornji ročaj »škatle« z osamelci (točke na grafu – ocene, ki so zelo različne od drugih) zajema zgornjih 25 odstotkov ocen. Ugotovimo, da je večina anketirancev (vsaj 75 odstotkov) do vsake vrste opisanega nasilja manj tolerantna ali netolerantna. Fizično nasilje vključuje udarce ali klofute v določenih okoliščinah, in sicer ob nezvestobi partnerja, ko partner užali drugega partnerja, ko ga izzove ali ko se spogleduje z drugim/

drugo. Podobno je v primeru psihičnega nasilja, ki vključuje neprestane žalitve na samem, neprestano poniževanje pred drugimi, grožnje, da bo partner poškodoval drugega partnerja, in neprestano zaničevanje partnerja.

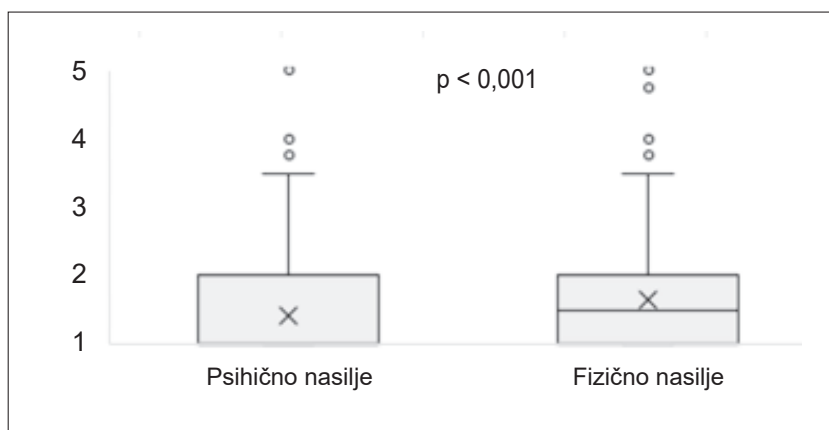
delitev odgovorov kaže na majhno toleranco do obeh oblik nasilja, pa je razlika v ocenah statistično značilna. Toleranca do fizičnega nasilja v določenih okoliščinah je torej večja kot do dolgotrajnega psihičnega nasilja.

Graf 1: Toleranca do posameznih vedenj (v škatli je 50 odstotkov vrednosti, spodnji ročaj »škatle« (kadar je prisoten) in morebitne točke (točke označujejo vrednosti, zelo različne od drugih, t. i. osamelci) označujejo razpon spodnjih 25 odstotkov, zgornji ročaj »škatle« z morebitnimi točkami pa razpon zgornjih 25 odstotkov vrednosti; ker na zgornjih slikah spodnjega ročaja škatle ni, označuje škatla razpon 75 odstotkov spodnjih in osrednjih vrednosti)

Na podlagi opisanih vedenj sta bili oblikovani novi spremenljivki, psihično in fizično nasilje, kot povprečna ocena vseh štirih trditev, ki opisujejo posamezno vedenje. Porazdelitev odgovorov prikazuje graf 2. Mediana vrednosti (črta v škatli) je pri fizičnem nasilju višja kot pri psihičnem nasilju. Polovica anketirancev je torej pri psihičnem nasilju dala oceno 1, pri fizičnem pa oceno 2 ali manj. Čeprav poraz-

Primerjava stališč do intimnopartnerskega nasilja med urbanim in ruralnim okoljem kaže določene manjše razlike (Tabela 3). V urbanem okolju je vsaj polovica anketirancev do vseh oblik nasilnega vedenja popolnoma netolerantna (ocena mediane 1), v ruralnem pa manj tolerantna ali popolnoma netolerantna (ocena mediane 2 pri nekaterih trditvah). Toleranca do fizičnega nasilja je v primeru nezvestobe

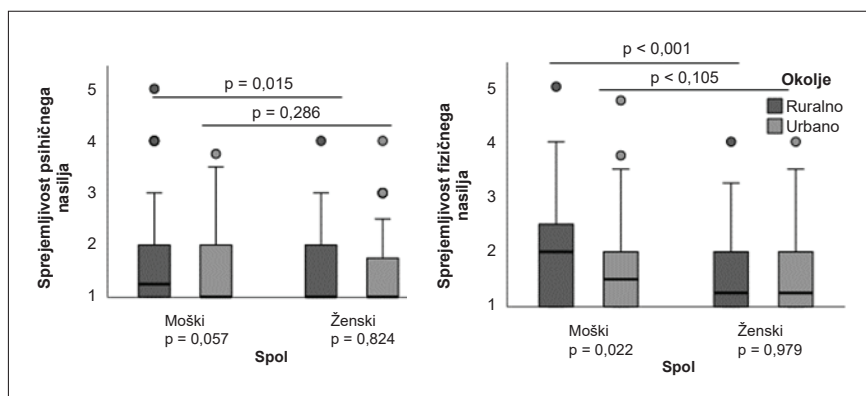
Graf 2: Porazdelitev in primerjava ocen psihičnega in fizičnega nasilja (rezultat Mann-Whitneyevega testa)

v ruralnem okolju nekoliko večja kot v urbanem ($p = 0,026$), čeprav je še vedno majhna. Podobno ugotovimo, če obravnavamo fizično nasilje celostno – v ruralnem okolju je toleranca vseeno nekoliko večja kot v urbanem ($p = 0,046$). Čeprav so mediane vrednosti pri vseh trditvah, ki merijo psihično nasilje, v ruralnem in urbanem okolju enake 1, pa je porazdelitev ocen pri trditvi o grožnji partnerju s poškodbo v urbanem in ruralnem okolju različna. Porazdelitev ocen kaže na nekoliko večjo toleranco do groženj v ruralnem kot pa v urbanem okolju ($p = 0,005$). Vendar pa ni statistično značilnih razlik v toleranci do psihičnega nasilja na splošno med urbanim in ruralnim okoljem ($p = 0,079$).

Graf 3 prikazuje dva ločena grafa tolerance do psihičnega (levo) in fizičnega (desno) nasilja glede na spol in vrsto okolja. Porazdelitev ocen za ruralno okolje je prikazana s temno sivim stolpcem, za urbano pa s svetlo sivim stolpcem. Moški iz ruralnega okolja se od moških iz urbanega okolja statistično značilno ne razlikujejo v toleranci do psihičnega nasilja ($p = 0,057$), se pa razlikujejo v toleranci do fizičnega nasilja ($p = 0,022$). Ženske iz ruralnega okolja se od žensk iz urbanega okolja statistično značilno ne razlikujejo v toleranci do psihičnega ($p = 0,824$) in fizičnega ($p = 0,979$) nasilja. V urbanem okolju se moški in ženske statistično značilno ne razlikujejo v toleranci do psihičnega ($p = 0,286$) in fizičnega ($p = 0,105$) nasilja. V ruralnem okolju se moški od žensk razlikujejo tako v toleranci do psihičnega ($p = 0,015$) kot tudi do fizičnega ($p < 0,001$) nasilja.

Tabela 3: Primerjava tolerance do nasilja med ruralnim in urbanim okoljem (prikazane so mediana ter najnižja in najvišja ocena ter p-vrednost uporabljenega Mann-Whitneyevega testa)

	Ruralno	Urbano	<i>p</i>
Sprejemljivo je, če partner/-ka:			
– udari partnerja/-ko v primeru nezvestobe;	2 (1–5)	1 (1–5)	0,026
– oklofuta partnerja/-ko, če ga/jo ta užali;	1 (1–5)	1 (1–5)	0,069
– oklofuta partnerja/-ko, če ga/jo ta izzove;	2 (1–5)	1 (1–5)	0,092
– udari partnerja/ko, če se ta spogleduje z drugim/drugo.	1 (1–5)	1 (1–4)	0,068
Sprejemljivost fizičnega nasilja	1,75 (1–5)	1,25 (1–4,75)	0,046
Neprestano žali partnerja/-ko, ko sta sama.	1 (1–5)	1 (1–4)	0,400
Neprestano ponižuje partnerja/-ko pred drugimi.	1 (1–5)	1 (1–4)	0,058
Grozi, da bo poškodoval/-a partnerja/-ko.	1 (1–5)	1 (1–4)	0,005
Neprestano zaničuje (daje v nič) partnerja/-ko.	1 (1–5)	1 (1–5)	0,118
Sprejemljivost psihičnega nasilja	1 (1–5)	1 (1–4)	0,079

Graf 3: Porazdelitev ter primerjava ocen psihičnega in fizičnega nasilja glede na okolje in spol (rezultat Mann-Whitneyevega testa).

4 Razprava

Raziskava je proučevala stališča do intimnopartnerskega nasilja v Sloveniji, saj je metaanaliza raziskav o tej temi pokazala, da so stališča eden od petih najpomembnejših dejavnikov, povezanih z dejanskim nasiljem v odnosu (Stith idr., 2004). Ugotovitve naše raziskave, podobno kot ugotovitve raziskave družinskega nasilja v Sloveniji iz leta 2005 (Medarič, 2011), kažejo na majhno toleranco do nasilja med intimnima partnerjema v slovenskem prostoru. Strinjanja s trditvami o stališčih do fizičnega nasilja je malo v vseh okoliščinah in kaže na negativna stališča do tovrstnega nasilja. Vsaj 75 odstotkov anketirancev je na petstopenjski lestvici strinjanja podalo oceno 1 ali 2. Ugotovitve so v skladu z ugotovitvami drugih raziskav o manjši toleranci do nasilja v evropskih državah v primerjavi z azijskimi in afriškimi, ki imajo tudi višji indeks neenakosti med spoloma (Bourey idr., 2023; Hayes in Boyd, 2017; Martínez in Khalil, 2013). Četudi so Vázquez idr. (2021) ugotovili, da indeks neenakosti v Evropi ni pomemben napovedni dejavnik stališč do nasilja, Evropski inštitut za enakost spolov (2023) poroča, da se države EU med seboj razlikujejo v indeksu enakosti spolov. Ta je za celotno EU na lestvici od 0 (popolna neenakost med moškimi in ženskami) do 100 (popolna enakost med moškimi in ženskami) višji od 70 in vsako leto narašča. Indeks enakosti spolov v Sloveniji za leto 2023 je 69,4, kar Slovenijo umešča na 12. mesto med državami članicami EU. Na prvih treh mestih v EU so Švedska, Nizozemska in Danska (indeks enakosti med 77,8 in 82,2), na zadnjih treh pa so Češka, Madžarska in Romunija (med 56,1 in 57,9). Tako kot obstajajo razlike med državami članicami EU v indeksu enakosti med spoloma, obstajajo razlike tudi v stališčih do nasilja v intimnopartnerskem odnosu. Mnenje o razširjenosti intimnopartnerskega nasilja je tako pogostejše na Portugalskem, Malti in v Franciji, manj pa na Češkem, Danskem in Finskem. Slovenija je med evropskimi med evropskimi državami približno na sredini. Tran idr. (2016) so ugotovili, da je toleranca do nasilja nad partnerko najmanjša v Srednji in Vzhodni Evropi. Ugotovitve naše raziskave so torej v skladu z ugotovitvami drugih sorodnih raziskav. Vprašalnik, ki smo ga uporabili v naši raziskavi, je ločeval med fizičnim in psihičnim nasiljem ter ugotavljal stališča do posamezne oblike nasilja. Izkaže se, da so stališča do obeh oblik nasilja negativna, a je bila kljub temu toleranca do fizičnega nasilja nekoliko večja kot do psihičnega. Trditve, ki so merile fizično nasilje nad partnerjem ali partnerko, so vključevale opis okoliščin, ki bi lahko sprožile fizično nasilje. To je vključevalo dve vedenji, klofuto ali udarec. Fizično nasilje lahko sicer vključuje tudi druga vedenja, kot so brce in tepež (WHO, 2012). Merjenje fizičnega nasilja v našem primeru ni vključevalo njegove ponavljajoče se narave, medtem ko je psihično nasilje vključevalo ponavljajoče se in nenehno poniževanje, žaljenje ali zaničevanje.

Morda gre za statistično značilnost razlik v stališčih do obeh vrst nasilja pripisati prav razliki v načinu merjenja fizičnega in psihičnega nasilja ter je ponavljajoče nasilje bolj obsojanja vredno kot enkratno nasilje (tudi če je fizično) v posebnih okoliščinah, na primer v primeru prevare, hude žalitve ali flirtanja partnerja. Večjo toleranco do enkratnega ali redkega fizičnega nasilja je razkrila tudi slovenska raziskava nasilja v družini iz leta 2005 (Medarič, 2011), o cikličnosti fizičnega nasilja in stalni prisotnosti psihičnega pa je pisal že Ambrož (2003). Šugman Stubbs (2010) izpostavi posledice psihičnega nasilja. Verbalno nasilje, na primer zmerjanje in poniževanje, stalno ukazovanje in kričanje ter sramotenje negativno vpliva na samozaupanje in samopodobo partnerja, ki je tovrstnemu nasilju izpostavljen. Žrtev običajno tovrstnega vedenja ne prepozna kot nasilje, ampak ga razume kot utemeljeno kritiko, zato ima občutke krivde in se manj ceni – misli, da je manjvredna. Med merjenimi oblikami psihičnega nasilja v naši raziskavi so bile tudi grožnje, ki jih lahko uvrstimo v obliko čustvenega ali psihičnega nasilja in izražajo potrebo po prevladi partnerja nad drugim. Ker želi na vsak način uveljaviti svojo voljo, partnerju ali partnerki grozi, lahko pa ga/jo tudi nadzoruje. Tudi tovrstno vedenje vodi do slabše samopodobe žrtve. Ker imajo žrtve običajno že pred razmerjem slabšo samopodobo, jim vedenje partnerja slabe oziroma manjvredne predstave o sebi še krepi. Žrtve ostajajo v odnosu zaradi varnosti, saj menijo, da česa boljšega niti niso vredne. Postajajo manj samozavestne in osamele, vedno manj vstopajo v druge odnose. Obstajajo sicer še drugi razlogi, zakaj žrtve partnerja ne zapustijo. Filipčič (2000) in Kanduč (2002) poleg pripisovanja krivde za nasilje sebi omenjata še slab gmotni položaj žrtve, osebnostne značilnosti in dinamiko intimnopartnerskega odnosa.

Med urbani in ruralnimi okolji obstajajo razlike v stališčih do nasilja v intimnopartnerskem odnosu (Antai in Antai, 2009; Pagon idr., 2002; Tran idr., 2016; Vázquez idr., 2021). Večkrat so te razlike močno prepletene z izobrazbo in socialno ekonomskim statusom – ruralna območja so gospodarsko manj razvita z nižjo stopnjo izobrazbe. Prav slednja se je izkazala kot pomemben dejavnik pri stališčih do nasilja, saj so nižje izobraženi strpnejši do nasilja (Dalal idr., 2012; Rani in Bonu, 2009). Tudi naša raziskava kaže razlike v stališčih do nasilja med ruralnimi in urbani okolji, a ne zaradi izobrazbe ali dohodka. Anketirani iz ruralnih in urbanih okolij so bili namreč primerljivi v stopnji izobrazbe in dohodka. Dohodek kot dejavnik tveganja za intimnopartnersko nasilje so izpostavili Pagon in idr. (2002). Dodatno ugotavljajo, da je tveganje za nasilje manjše na bolj urbaniziranih območjih, naša raziskava pa kaže, da je v urbanih okoljih tudi manjša strpnost do nekaterih nasilnih vedenj, in sicer do udarca partnerja ob nezvestobi in do grožnje partnerju, da ga/jo bo poškodoval/-a. Celostno gledano, nevezano na posamezna nasilna vedenja, je

razlika med ruralnimi in urbanimi okolji predvsem v stališčih do fizičnega nasilja. Treba je poudariti, da so razlike majhne in da so kljub razlikam stališča do nasilnega vedenja intimnega partnerja v obeh okoljih pretežno negativna, na kar kažejo nizke mediane vrednosti spremenljivk.

Več raziskav ugotavlja, da se moški in ženske razlikujejo v stališčih do nasilja nad intimnim partnerjem ali partnerko. Na splošno so moški tolerantnejši do nasilja kot ženske (Garcia idr., 2020; Rani in Bonu, 2009; Willis-Esqueda in Delgado, 2020). Prav zato smo tudi v naši raziskavi razlike med spoloma proučili ločeno za ruralno in urbano okolje ter med ruralnim in urbanim okoljem ločeno pri moških in ženskah. Ugotovili smo, da imajo v ruralnem okolju ženske bolj negativna stališča do psihičnega in fizičnega intimnopartnerskega nasilja kot moški, v urbanem okolju pa razlik med spoloma ni. Ponovno poudarimo, da so razlike majhne in da so tudi pri moških iz ruralnega okolja stališča do nasilja pretežno negativna (mediana vrednosti je pod srednjo vrednostjo lestvice). Majhno tolerantnost žensk (tudi) iz ruralnega okolja do intimnopartnerskega nasilja, predvsem v primerjavi z moškimi iz ruralnega okolja, lahko obravnavamo kot zaščitni dejavnik, saj se je strpnost žensk do intimnopartnerskega nasilja izkazala za pomemben napovedni dejavnik dejanskega nasilja (Stith idr., 2004). V stališčih do nasilja v intimnopartnerskem odnosu se v naši raziskavi ženske iz urbanih okolij ne razlikujejo od žensk iz ruralnih okolij. Razlika v stališčih, predvsem do fizičnega nasilja, obstaja med moškimi iz urbanih in ruralnih okolij. Moški iz urbanih okolij so bolj neprizanesljivi do fizičnega nasilja kot moški iz ruralnih okolij. Te razlike morda kažejo na večjo ozaveščenost moških glede intimnopartnerskega nasilja v urbanem okolju v primerjavi z moškimi iz ruralnega okolja. Raziskava glede žensk je na primer pokazala, da je mnenje o razširjenosti intimnopartnerskega nasilja povezano tudi z ozaveščanjem nevladnih organizacij in medijev o nasilju (Vázquez idr., 2021).

Sklenemo lahko, da so stališča do intimnopartnerskega nasilja v Sloveniji pretežno negativna, da pa še vedno obstajajo razlike glede na spol in vrsto okolja. V skladu z ugotovitvami drugih raziskav so tudi v Sloveniji na ruralnih območjih nekoliko tolerantnejši do nasilja kot v urbanih, a to velja predvsem za moške. Podobno kot poroča Medarić (2011), obstaja nekoliko večja toleranca do nasilja v določenih, izjemnih in redkih, okoliščinah. Ničelne tolerance do intimnopartnerskega nasilja ne glede na okoliščine slovenska družba (še) ni dosegla. Čeprav naj bi imela izobrazba pomembno vlogo pri stališčih do nasilja, pa v naši raziskavi ni bilo razlik v izobrazbi med ruralnim in urbanim okoljem kot tudi ne med spoloma. Razlike v stališčih gre torej pripisati drugim, spremljajočim, dejavnikom. Metaanaliza raziskav v EU je pokazala, da so med njimi predvsem tradicionalni pogled na vlogo moškega

v družini ter seksizem in splošna negativna stališča do žensk (Garcia idr., 2020). V Sloveniji so Pagon idr. (2002) ugotovili, da je nasilje v družini povezano s kulturnimi in verskimi prepričanji, ki so tradicionalno bolj patriarhalna. Musek (2002) ugotavlja, da je v ruralnih predelih verska usmerjenost najmočnejša. Verske vrednote so močno povezane s političnimi prepričanji, zato je pričakovati povezavo tudi s stališči do drugih družbenih pojavov.

Raziskava pomembno prispeva k spoznanjem drugih raziskav v Sloveniji in EU. Obravnava vrzel v raziskovanju v državah EU (Waltermauer, 2012), kjer so stališča do intimnopartnerskega nasilja v primerjavi z azijskimi in afriškimi državami manj proučevana, in nadgradi spoznanja dosedanjih raziskav v Sloveniji (Medarić, 2011; Pagon idr., 2002). Pagon idr. (2002) so namreč poudarili, da se nasilje v družini z urbanizacijo zmanjšuje, naša raziskava pa kaže, da podobno velja za stališča do nasilja – v urbanem okolju je neprizanesljivost do nasilja v družini večja. To je v skladu z ugotovitvami tujih raziskav in njihovo metaanalizo, kjer se stališča do nasilja kažejo kot pomemben dejavnik tveganja za nasilje (Stith idr., 2004). Stališča do nasilja so vpeta v družbene vrednote, v katerih, kot poudarita Černič Istenič in Knežević (2003), obstaja v Sloveniji prikrita toleranca do nasilja. Družbene vrednote v okviru ekološke teorije pomenijo raven makrosistema, ki ga je najtežje spremeniti (Dutton, 1995). Zahtevajo splošno spremembo v družbi, spremembo kulture, vrednot. Ker so druge ravni dejavnikov tveganja za intimnopartnersko nasilje po ekološki teoriji vpete v to raven makrosistema, se sprememba v razmišljanju posameznikov (torej na mikro ravni) lahko zrcali tudi višje (na makro ravni). Zato je pomembno, da mediji in nevladne organizacije stalno ozaveščajo o nasilju v družini, da se v javnosti govori o tem družbenem problemu in se poudarja ničelna toleranca do nasilja. Veliko lahko naredijo tudi izobraževalne institucije z ozaveščanjem mladih o tematiki, s spodbujanjem k razpravi in izvajanju projektov v zvezi z nasiljem v družini, v katerih lahko sodelujejo z nevladnimi organizacijami. Analiza spletne podporne skupine Ženske v stiski je na primer pokazala, da žrtve iščejo informacijsko oporo in da velikokrat ne vedo, kam oziroma na koga se obrniti v primeru nasilja (Erčulj in Pavšič Mrevlje, 2024). Problematična je tudi nizka stopnja prijavljanja nasilja odgovornim institucijam (Filipčič idr., 2021; SURS, 2020).

Raziskava ima tudi pomanjkljivosti, ki izhajajo predvsem iz načina zbiranja podatkov – spletnega anketiranja – ter uporabe spletnega panela, saj so lahko dobljene ocene pristranske in ne odražajo mnenja celotne populacije. To je treba upoštevati pri razlagi rezultatov. Še vedno pa je za izbrano temo način anketiranja najustrežnejši, uporaba spletnega panela pa finančno dostopnejša in časovno gospodarnejša. Določene raziskave so pokazale, da uporaba spletnih panelov, če so ti

dobro načrtovani, omogoča visoko kakovostne podatke, analiza reprezentativnosti vzorca pa ne pokaže napake nepokritosti ali pristranskosti ugotovitev zaradi neodgovora (Blom idr., 2015). Ujemanje med ugotovitvami naše raziskave z drugimi slovenskimi in tujimi raziskavami povečuje zaupanje v ugotovitve raziskave kljub uporabljenemu načinu vzorčenja.

Literatura

- Alebel, A., Kibret, G. D., Wagnew, F., Tesema, C., Ferede, A., Petrucka, P., Bobo, F. T., Birhanu, M. Y., Tadesse, A. A. in Eshetie, S. (2018). Intimate partner violence and associated factors among pregnant women in Ethiopia: A systematic review and meta-analysis. *Reproductive Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12978-018-0637-x>
- Ali, P. A. in Naylor, P. B. (2013). Intimate partner violence: A narrative review of the feminist, social and ecological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior*, 18(6), 611–619.
- Ambrož, A. (2003). Novo(odkrito) nasilje – psihično nasilje (med partnerjema). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 54(1), 15–22.
- Antai, D. in Antai, J. (2009). Collective violence and attitudes of women toward intimate partner violence: Evidence from the niger delta. *BMC International Health and Human Rights*, 9(1). <https://doi.org/10.1186/1472-698X-9-12>
- Blom, A. G., Gathmann, C. in Krieger, U. (2015). Setting up an online panel representative of the general population: The German internet panel. *Field Methods*, 27(4), 391–408.
- Blom, A. G., Herzing, J. M. E., Cornesse, C., Sakshaug, J. W., Krieger, U. in Bossert, D. (2017). Does the recruitment of offline households increase the sample representativeness of probability-based online panels? Evidence from the German internet panel. *Social Science Computer Review*, 35(4), 498–520.
- Bourey, C., Heise, L., Tol, W. A. in Greene, M. C. (2023). Partner alcohol use and attitudes toward intimate partner violence: Independent and synergistic effects on intimate partner violence across 19 low- and middle-income countries. *Journal of Interpersonal Violence*, 38(9–10), 6500–6522.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. The Guilford Press.
- Christensen, A., Eldridge, K., Catta-Preta, A. B., Lim, V. R. in Santagata, R. (2006). Cross-cultural consistency of the demand/withdraw interaction pattern in couples. *Journal of Marriage and Family*, 68(4), 1029–1044.
- Černič Istenič, M. in Knežević, D. (2003). *Nasilje nad ženskami ali kako doseči ničelno toleranco. Analiza strokovnih, znanstvenih in statističnih podatkov o nasilju nad ženskami v družini za Slovenijo v obdobju od 1998 do 2003*. Inštitut za medicinske vede, Znanstvenoraziskovalni center SAZU.
- Dalal, K., Lee, M. S. in Gifford, M. (2012). Male adolescents' attitudes toward wife beating: A multi-country study in South Asia. *Journal of Adolescent Health*, 50(5), 437–442.
- Davidson, M. M. in Canivez, G. L. (2012). Attitudes toward violence scale: psychometric properties with a high school sample. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(18), 3660–3682.
- Dutton, D. G. (1995). *The domestic assault of women: Psychological and criminal justice perspectives*. University of British Columbia Press.
- Erčulj, V. I. in Pavšič Mrevlje, T. (2023). Women in need—The nature of social support in an online community. *Behavioral Sciences*, 13(9). <https://doi.org/10.3390/bs13090726>
- Evropski inštitut za enakost spolov. (2023). *Gender Equality Index*. <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2023>
- Filipčič, K. (2000). Miti o nasilju v družini. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 51(3), 197–206.
- Filipčič, K. (2011). *Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in v partnerskih odnosih*. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Filipčič, K., Drobnjak, M., Plesničar, M. M. in Bertok, E. (2021). Intimnpartnerško nasilje v času pandemije covida-19. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(1), 65–78.
- FRA. (2015). *Violence against women: an EU-wide survey. Main results*. Publications Office of the European Union. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- García-Moreno, C., Jansen, H., Ellsberg, M., Heise, L. in Watts, C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/43310/9241593512_eng.pdf?sequence=1
- George, D. in Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10 izd.). Pearson.
- Gerino, E., Caldarera, A. M., Curti, L., Brustia, P. in Rollè, L. (2018). Intimate partner violence in the golden age: Systematic review of risk and protective factors. *Frontiers in Psychology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01595>
- Gracia, E., Lila, M. in Santirso in F. A. (2020). Attitudes towards intimate partner violence against women in the European Union: A systematic review. *European Psychologist*, 25(2), 104–121.
- Hassan, M., Kashanian, M., Hassan, M., Roohi, M. in Yousefi, H. (2014). Maternal outcomes of intimate partner violence during pregnancy: Study in Iran. *Public Health*, 128(5), 410–415.
- Hayes, B. E. in Boyd, K. A. (2017). Influence of individual- and national-level factors on attitudes toward intimate partner violence. *Sociological Perspectives*, 60(4), 685–701.
- James, L., Brody, D. in Hamilton, Z. (2013). Risk factors for domestic violence during pregnancy: A meta-analytic review. *Violence and Victims*, 28(3), 359–380.
- Kanduž, Z. (2002). Vprašanje (so)odgovornosti pri intimnih viktimizacijah in »zločinih brez žrtev«. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 53(4), 337–351.
- Keilholtz, B. M., Spencer, C. M., Vail, S. in Palmer, M. (2023). Relationship dynamics associated with emotional IPV perpetration and victimization: A meta-analysis. *Journal of Marital and Family Therapy*, 49(2), 411–430.
- Kmet, S. (2009). Emocionalno in spolno nasilje v partnerskih razmerjih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 60(4), 320–333.
- Krosnick, J. A. in Presser, S. (2010). Questionnaire and questionnaire design. V P. V. Marsden in J. D. Wright (ur.), *Handbook of survey research, second edition* (str. 263–314). Emerald Group Publishing Limited.
- Lee, J. in Paek, I. (2014). In search of the optimal number of response categories in a rating scale. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 32(7), 663–673.
- Lonsway, K. A. in Fitzgerald, L. F. (1995). Attitudinal antecedents of rape myth acceptance: A theoretical and empirical reexamination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 704–711.

33. Lysova, A. (2021). World Health Organization multi-country study on women's health and domestic violence against women. V V. Barnes in D. R. Forde (ur.), *The Encyclopedia of research methods in criminology and criminal justice* (str. 164–167). John Wiley and Sons.
34. Martínez, P. R. in Khalil, H. (2013). Battery and development: Exploring the link between intimate partner violence and modernization. *Cross-Cultural Research*, 47(3), 231–267.
35. Medarič, Z. (2011). Domestic violence against women in Slovenia: A public problem? *Revija za socialno politiko*, 1(1), 25–54.
36. Musek, J. (2002). Vrednote kot prediktorji in posredovalci verskih in političnih prepričanj. *Anthropos*, 34(1/3), 1–18.
37. Pagon, M., Meško, G. in Lobnikar, B. (2002). Perceptions of domestic violence in Slovenia: Historical context. V R. W. Summers in A. M. Hoffman (ur.), *Domestic violence: A global view* (str. 111–124). Greenwood Publishing Group.
38. Podreka, J. (2014). Intimnopartnerski umori v Sloveniji in njihova spolna zaznamovanost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(1), 60–73.
39. Prislán, K., Svetič, R., Mihelič, A. in Lobnikar, B. (2022). Kakovost in primernost odzivanja na nasilje družini v Sloveniji: pogled žrtev. *Journal of Criminal Investigation and Criminology*, 73(2), 107–123.
40. Rani, M. in Bonu, S. (2009). Attitudes toward wife beating: A cross-country study in Asia. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(8), 1371–1397.
41. Ruiz-Pérez, I., Plazaola-Castaño, J. in Vives-Cases, C. (2007). Methodological issues in the study of violence against women. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 61(2), ii26–ii31.
42. Statistični urad Republike Slovenije (SURS). (2020). *Ženske pogostje žrtve nasilja tako v partnerskem kot tudi v nepartnerskem odnosu*. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10159>
43. Stith, S. M., Smith, D. B., Penn, C. E., Ward, D. B. in Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1), 65–98.
44. Šugman Stubbs, K. (2010). Nefizično (psihično in čustveno) nasilje v partnerskih odnosih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 61(2), 141–151.
45. Tanujaya, B., Prahmana, R. in Mumu, J. (2023). Likert scale in social sciences research: Problems and difficulties. *FWU Journal of Social Sciences*. 16(3), 89–101.
46. Tran, T. D., Nguyen, H. in Fisher, J. (2016). Attitudes towards intimate partner violence against women among women and men in 39 low- and middle-income countries. *PLoS ONE*, 11(11). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0167438>
47. Uthman, O. A., Lawoko, S. in Moradi, T. (2010). Sex disparities in attitudes towards intimate partner violence against women in sub-Saharan Africa: A socio-ecological analysis. *BMC Public Health*, 10. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-223>
48. Valicon. (2024). *JazVem*. <https://www.jazvem.si/>
49. Van Wyk, J. A., Benson, M. L., Fox, G. L. in DeMaris, A. (2003). Detangling individual-, partner-, and community-level correlates of partner violence. *Crime and Delinquency*, 49(3), 412–438.
50. Varma, D., Chandra, P. S., Thomas, T. in Carey, M. P. (2007). Intimate partner violence and sexual coercion among pregnant women in India: Relationship with depression and post-traumatic stress disorder. *Journal of Affective Disorders*, 102(1–3), 227–235.
51. Varuh človekovih pravic. (n.d.). *Nevladne organizacije*. <http://www.varuh-rs.si/kaj-delamo/koristni-naslovi-in-informacije/nevladne-organizacije/>
52. Vázquez, D., Aizpurua, E., Copp, J. in Ricarte, J. J. (2021). Perceptions of violence against women in Europe: Assessing individual- and country-level factors. *European Journal of Criminology*, 18(4), 566–584.
53. Velicer, W. F., Eaton, C. A. in Fava, J. L. (2000). Construct explication through factor or component analysis: A view and evaluation of alternative procedures for determining the number of factors or components. V R. D. Goffin in E. Helmes (ur.), *Problems and solutions in human assessment: A festschrift to Douglas Jackson at seventy* (str. 41–71). Springer.
54. Walker, L. E. (1979). *The battered woman*. Harper and Row.
55. Waltermaurer, E. (2012). Public justification of intimate partner violence: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 13, 167–175.
56. Wang, T., Liu, Y., Li, Z., Liu, K., Xu, Y., Shi, W. in Chen, L. (2017). Prevalence of intimate partner violence (IPV) during pregnancy in China: A systematic review and meta-analysis. *PLoS ONE*, 12(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0175108>
57. WHO. (2002). *World report on violence and health: Summary*. <https://www.who.int/publications/i/item/9241545615>
58. WHO. (2012). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf
59. WHO. (2024). *Violence against women*. https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1
60. Willis-Esqueda, C. in Delgado, R. H. (2020). Attitudes toward violence and gender as predictors of interpersonal violence interventions. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(3–4), 809–827.
61. Winstok, Z. in Straus, M. A. (2014). Gender differences in the link between intimate partner physical violence and depression. *Aggression and Violent Behavior*, 19(2), 1834–1850.
62. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). (2008, 2016, 2017). *Uradni list RS*, (16/08, 68/16, 54/17).

Attitudes Towards Physical and Psychological Violence in Intimate Partner Relationships – Comparison of Rural and Urban Environments

Vanja Erčulj, Ph.D., Assistant Professor of Quantitative Methods in Organisational Sciences, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor. ORCID: 0000-0002-3562-402X. E-mail: vanja.erculj@um.si

Attitudes towards intimate partner violence are one of the most important predictors of this type of violence. In general, they are influenced by intercultural differences, gender differences, type of environment (urban/rural), and level of education. Tolerance of violence is higher in Asian and African countries, among men and in rural areas, where education levels are lower. An online survey of attitudes towards intimate partner violence was conducted among 613 people aged between 18 and 65 in Slovenia. Data collection took place in August 2023, and members of the JazVem panel were included. The research showed that there is low tolerance of physical and psychological intimate partner violence, but that there are differences between rural and urban areas, and between genders. This finding on low tolerance of violence is consistent with the findings of other surveys from other European countries. Slovenian society is aware of the problem of intimate partner violence, and local media and NGOs could help to further raise awareness of such violence in rural areas, where tolerance of violence is still higher than in urban areas.

Keywords: intimate partner violence, psychological violence, physical violence, attitudes towards violence, tolerance of violence

UDC: 364.632-027.553